

El temps que corre

Weber i la nació

Joan F. Mira

El professor Max Weber, pare i sant patró de la sociologia contemporània, era un home molt assenyat i poc romàntic. I per tant, entre altres moltes observacions, va veure amb acurada perspicàcia que els grups humans que s'anomenen nacions, i els moviments socials coneguts com a nacionalismes, poden ser ben diferents en fonaments, orientacions i formes de definir-se, però tenen una cosa en comú: la referència al poder. Al poder polític, és clar: "El concepte de nació", afirmava l'autoritat competent, "ens remet sempre al poder polític, i el que és aleshores palesament nacional... és una mena especial de *pathos* que es vincula a la idea d'una organització política pròpia, idea ja existent o a la qual s'aspira, i això en un grup humà conjuntat per una comunitat de llengua, de religió, de costums o de destí". Els pobles, les nacions, insistirà Weber, poden distingir-se o definir-se de moltes i variables maneres, poden posseir tals o quals continguts comuns, però són o poden considerar-se "nacions" només en tant que posseeixen o aspiren a posseir, com a tals, un espai polític propi. El concepte de nació pot ser perfectament ambigu —és, de fet, una paraula o concepte que recobre realitats sovint ben diferents—, però el concepte d'estat, per al pensament sociològic i polític, no ho era gens, d'ambigu: era allò que era, l'àmbit privilegiat del poder. Weber, en tot cas, no pot ser més explícit: "En la mesura que trobem rere la significació palesament ambigua del mot ["nació", "nacionalitat"] un fet col·lectiu, aquest fet rau de manera òbvia en l'esfera política. Un concepte com el de nació només el podríem definir així, si fa no fa: és una comunitat de sentiment, l'expressió més adequada per a la qual fóra un estat propi, i que, per tant, mostra normalment la tendència a crear-se'n un." I no seria molt agosarat, crec, anotar que aquesta "comunitat de sentiment" o es manifesta en l'ordre polític o difícilment es consolidarà com a tal *comunitat*. Cosa que saben —o haurien de saber— perfectament tots els ideòlegs, dirigents o simples participants actius de qualsevol "nacionalisme". La resta, és a dir, les bases històriques, culturals, ètniques, místiques o simbòliques de la "comunitat nacional", pertanyen a l'ordre d'uns "components causals" que oscil·len entre la realitat dels fets comprovables, l'inexhaurible camp de la metàfora, o la variable correlació entre els accidents i la substància, entre l'economia i l'"esperit nacional", entre la geografia i els herois amb nom i monument. Tot val per "construir" o consolidar, o promoure o defensar, una *nació*: tot val quan es converteix en política, en el sentit més extens de la paraula "política" o, si pot ser, en el seu sentit més estricte, que és l'ocupació i l'ús del poder en un àmbit autònom.

Una altra cosa (ja sé que estic avorrint el lector, però contínuem) és sí aquest àmbit autònom de la "nació amb-poder" ha de ser necessàriament un estat entès com a radicalment independent i perfectament sobirà, o si per preservar i desenrotllar la comunitat nacional és suficient alguna forma subsidiària d'estat

propi, sub-estat, semi-estat o part d'estat amb prou poder per ser capaç, justament, d'assegurar de manera satisfactòria i plena l'existència de la nació. El poder, aquesta és sempre la qüestió i la mare de tots els ous i de totes les batalles. I aquesta és també, ves per on, la qüestió que fa algun temps que no veig clara en la política institucional, ideològica i pràctica de Catalunya. En la del País Valencià, no cal dir-ho, fa molts anys que la veig fúnebrement fosca. La sensació que tinc és que, ara com ara, el poder de decidir des de fora de Catalunya gran part de les coses que afecten la nació catalana, no solament no minva sinó que creix en la pràctica. Pot ser l'ensenyament, l'assistència als malalts, la recaptació i l'ús dels diners públics, els transports per terra, mar i aire, les grans empreses elèctriques, qualsevol cosa: el poder aplicat. El poder que provoca l'única "pluja fina" o pluja grossa que cau, la que impregna el territori físic, mental i moral de Catalunya, la pluja d'Espanya. Em costa d'entendre que alguns no ho entenguen, i que es facen a mida un petit món d'il·lusions.

"I el poder, aquesta és sempre la qüestió i la mare de tots els ous i de totes les batalles. I aquesta és, també, ves per on, la qüestió que fa algun temps que no veig clara en la política institucional, ideològica i pràctica de Catalunya. En la del País Valencià, no cal dir-ho, fa molts anys que la veig fúnebrement fosca. La sensació que tinc és que, ara com ara, el poder de decidir des de fora de Catalunya gran part de les coses que afecten la nació catalana, no solament no minva sinó que creix en la pràctica"